

Josep Tió
Alfred Ramos

ORTOGRAFIA – 5

Solucionari

Edicions del Bullent

DICCIONARI

A·1

Falten les lletres remarcades següents:

*A B C **D** E F G **H** I J K L M N O P Q R S T U V W **X** Y Z*

Sobren els signes remarcats següents:

A B C % D E F G H I ! J K / L M N O P < Q R S ? T U V > W X Y Z

Les lletres canviades són les remarcades:

*A B C **D** E F G **H** I J K L M N O P Q R S T U V **W** X Y Z*

Les lletres desaparegudes són les remarcades:

*A **B** C D E **F** G H I J K L M N O P Q R S T U V W **X** Y Z*

A·2

			<i>A</i>	<i>B</i>	<i>G</i>	<i>H</i>	<i>I</i>	<i>J</i>	<i>K</i>	<i>N</i>	<i>O</i>
			<i>A</i>	<i>C</i>	<i>F</i>	<i>G</i>	<i>R</i>	<i>S</i>	<i>L</i>	<i>M</i>	<i>P</i>
			A	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>F</i>	Q	R	S	T	<i>Q</i>
<i>A</i>	<i>A</i>	<i>A</i>	B	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	P	<i>U</i>	<i>V</i>	U	<i>R</i>
<i>B</i>	<i>B</i>	<i>B</i>	C	J	K	<i>L</i>	O	<i>T</i>	<i>W</i>	V	<i>S</i>
<i>C</i>	<i>D</i>	<i>C</i>	D	I	L	M	<i>N</i>	<i>S</i>	<i>T</i>	W	<i>T</i>
<i>F</i>	<i>E</i>	<i>D</i>	E	H	<i>K</i>	<i>P</i>	<i>Q</i>	<i>R</i>	<i>U</i>	X	<i>U</i>
<i>G</i>	<i>H</i>	<i>E</i>	F	G	<i>J</i>	<i>O</i>	<i>P</i>	<i>Q</i>	<i>W</i>	Y	<i>V</i>
<i>J</i>	<i>I</i>	<i>F</i>	<i>G</i>	<i>H</i>	<i>I</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>Y</i>	<i>Z</i>	Z	<i>Z</i>
<i>K</i>	<i>L</i>	<i>G</i>	<i>H</i>	<i>I</i>	<i>J</i>	<i>M</i>	<i>W</i>	<i>Z</i>			
<i>N</i>	<i>M</i>	<i>H</i>	<i>I</i>	<i>J</i>	<i>K</i>	<i>L</i>	<i>V</i>	<i>Z</i>			
<i>O</i>	<i>P</i>	<i>Q</i>	<i>R</i>	<i>S</i>	<i>T</i>	<i>U</i>	<i>X</i>	<i>Z</i>			

A·3

- 1- *Posa una espasa a la mà de Juli Cèsar.*
- 2- *Posa-li una corona de llorer al cap.*
- 3- *Ensenya els dibuixos a la mestra o al mestre.*

A·4

tren, mà, pera
pa, got, poma
sol, meló, cua
toro, vaca, peix
ànec, foc, nina

A·5

deu	dia	foc
deure	diable	foca
deute	diada	focus
fum	mar	pet
fumador	maragda	pètal
fumejar	marbre	petroli
fumigar	marc	petúnia

A·6

roncar	ronyó	<i>rosat</i>
ronda	<i>ros</i>	rosca
<i>rondalla</i>	rosa	<i>rosegar</i>
rondar	<i>rosada</i>	rosegó
<i>rondinaire</i>	rosari	<i>rosella</i>
tom	<i>tombarella</i>	<i>tonyina</i>
<i>tomata</i>	tómbola	topada
tomb	tona	<i>topar</i>
<i>tomba</i>	tonada	<i>topazi</i>
tombar	<i>tònic</i>	topògraf

A·7

ORDRE ALFABÈTIC	VELOCITAT MÀX.	PREU	CONSUM
Citroën 2CV	Citroën 2CV	Seat 600	Citroën 2CV
Fiat Ritmo	Seat 600	Citroën 2CV	Renault 4L
Ford Capri	Renault 4L	Renault 4L	Volkswagen
Nissan Pulsar	Volkswagen	Fiat Ritmo	Seat 600
Opel Monza	Fiat Rimo	Volkswagen	Rover
Peugeot 504	Peugeot 504	Peugeot 504	Fiat Ritmo
Renault 4L	Nissan Pulsar	Rover	Nissan Pulsar
Rover	Rover	Nissan Pulsar	Ford Capri
Seat 600	Opel Monza	Opel Monza	Opel Monza
Volkswagen	Ford Capri	Ford Capri	Peugeot 504

A·8

<i>Alibés, M. Dolors</i>	Màquines d'empaquetar fum	La Galera	80
<i>Atwater, R</i>	Míster Popper i els pingüins	La Magrana	85
<i>Blyton, Enid</i>	L'aventura dels set secrets	Joventut	66
<i>Comelles, Salvador</i>	Jocs de mags	Ed. del Bullent	94
<i>Escudié, René</i>	El gran llop salvatge	Cruïlla	84
<i>Folch i Torres, J.M.</i>	Aventures extr. MASSAGRAN	Hogar Libro	80
<i>Lluch, Enric</i>	El regne de Tentipotent	Ed. del Bullent	96
<i>Packard, E.</i>	El castell prohibit	Timun Mas	84
<i>Sorribas, Sebastià</i>	Festival al barri d'en Pitus	La Galera	69
<i>West, Jerry</i>	Els Hollister se'n van al cine	Toray	84
<i>Aventura dels set secrets, l'</i>	Blyton, Enid	Joventut	66
<i>Aventures extraordinàries...</i>	Folch i Torres, J.M	Hogar Libro	80
<i>Castell prohibit, el</i>	Packard, E.	Timun Mas	84
<i>Festival al barri d'en Pitus</i>	Sorribas, Sebastià	La Galera	69
<i>Gran llop salvatge, el</i>	Escudié, René	Cruïlla	84
<i>Hollister se'n van al cine, els</i>	West, Jerry	Toray	84
<i>Jocs de mags</i>	Comelles, Salvador	Ed. del Bullent	94
<i>Màquines d'empaquetar fum</i>	Alibés, M. Dolors	La Galera	80
<i>Míster Popper i els pingüins</i>	Atwater, R.	La Magrana	85
<i>Regne de Tentipotent, el</i>	Lluch, Enric	Ed. del Bullent	96

A·9

gàbia/galeria	<i>galàpet, gaiato, galàxia</i>
galet/ganyot	<i>galipàndria, galzeran</i>
ganyota/gaudir	<i>gargot, gargamella, gasiu</i>
gavardina/gens	<i>genet</i>
gent/girafa	<i>gibrell, gentada</i>

giragonsa/gorg	<i>golf, giravolt</i>
gorga/granger	<i>grafit, gotellada</i>
granit/grip	<i>grinyol</i>
gripau/guarderia	<i>grumoll</i>
guàrdia/gustós	<i>guardiola</i>

A·10

El resultat d'aquest exercici depén del diccionari utilitzat.

MAJÚSCULES

B.1

PERSONES
Ausiàs March
Carles Salvador
Jaume I

CIUTATS, PAÏSOS
Alcoi
Itàlia
Londres
Reus

RIUS, MUNTANYES
el Montgó
el Segre
el Xúquer

INSTITUCIONS
Diputació de Castelló
Ajuntament de València

Elx
Ajuntament d'Alzira
Joanot Martorell
Morella
el Segura
Mèxic

l'Aitana
Joan Fuster
Penyagolosa
Sueca
Joan Maragall
l'Ebre

B-2

fís.	<i>física</i>
quíim.	<i>química</i>
geog.	<i>geografia</i>
geom.	<i>geometria</i>
gram.	<i>gramàtica</i>
mat.	<i>matemàtiques</i>
med.	<i>medicina</i>
mús.	<i>música</i>

adj.	<i>adjectiu</i>
adv.	<i>adverbi</i>
art.	<i>article</i>
conj.	<i>conjunció</i>
f.	<i>nom femení</i>
m	<i>nom masculí</i>
pl.	<i>plural</i>
prep.	<i>preposició</i>
pron.	<i>pronom</i>
sing.	<i>singular</i>
v.	<i>verb</i>

PUNTUACIÓ

C-1

- Va convidar els parents, els amics, els companys de treball i el director de la oficina.
- Hi va posar plats de ceràmica, canelobres de plata, gots de cristall i culleres d'or.
- Es va ajupir, va recollir la moneda d'or, va mirar a banda i banda i se la va ficar a la butxaca.

C-2

- Escolta, xicot, no passes per ací!
- Aquell xicot només feia veure que escoltava.
- Aparta't, xicot!
- Ha vingut aquell jove de l'àtic.
- Escolta, jove, no sigues tan pesat.
- Jove, no sé de què em parles.
- Pare, quina hora és?
- Quina hora és, pare?
- Pregunta al pare quina hora és.
- Veus, Mercé? Prompte floriran.
- Mercé mirava les flors.
- Prompte, Mercé, floriran els...
- Capità, hem vist un fugitiu.
- Li he de dir, capità, que...
- Va explicar al capità que...

C-3

- El seu fill, *tot sorprés*, li va preguntar per què l'havia saludat.
- Un dels convidats, *enlluernat de tanta riquesa*, es va amagar una cullera d'or a la butxaca.
- Un llaurador, *assabentat del problema*, va proposar d'encarregar-se de traure la pedra.
- Un matí d'hivern, *més fred i glacial que cap altre*, un llaurador anava cap a la vila.
- La senyora Magdalena, *la veïna més antiga de l'escala*, vivia al pis de dalt.

C-4

- Feia un fred de mil dimonis, *però* el carboner...
- I no solament sabia el nom de totes les flors, *sinó* que també...
- Jo tota sola no podia, *però* l'avi m'ajudava.
- Les plantes no solen viure aïllades, *sinó* que formen grups.
- ...convidat robava una cullera, *però* no li va dir res.
- Això no ho han organitzat els mestres, *sinó* l'Associació...
- Ramonet s'havia agafat a la barana, *però* el capità...
- ...i no era cap gàngster, *sinó* un lladregot...
- Gabi l'estimava molt, *però* aquell dia...
- No era la jardinera, *sinó* una bruixa.

Solem posar una coma davant de les paraules *però* i *sinó*

C-5

No em coneixeu?	No em coneixeu!
Estan tots bé.	Estan tots bé?
Marramèu? Es va perdre!	Marramèu es va perdre?
Què, ballem?	Què ballem?
Ho has vist?	Ho has vist!
Joan? A dalt d'un cavall!	Joan a dalt d'un cavall?
Se n'ha anat a dormir tranquil?	Se n'ha anat a dormir? Tranquil!
El tren marxa a les set.	El tren marxa a les set?
És un ase?	És un ase!
Quina cadira m'ha toca!	Quina cadira m'ha tocat?

C·6

Un home passava per davant d'una gàbia on hi havia un tigre tancat.

—*Germà home* —li va dir el tigre—, *obri'm la porta de la gàbia, que em mor de set i de gana.*

—*No, que em devoraries!* —va dir l'home.

—*Que no! T'ho promet!*

C·7

Posem guió:

* al començament de cada intervenció

* al començament i al final del que diu l'autor **enmig**

* només al començament del que diu l'autor **al final**

C·8

—Germà xacal, et volem demanar una cosa. Trobes just que el tigre se'm vulga menjar si gràcies a mi ha pogut eixir de la gàbia?

—Com? Com? —replicà el xacal.

—T'he demanat —aclari l'home alçant la veu— si et sembla just que el tigre se'm menje, havent-lo tret jo de la gàbia.

—La gàbia? —va comentar el xacal fent el desentés.

—Sí, la gàbia —digué l'home—. Volem saber què en penses.

—Atura't —va dir el xacal—. Si voleu saber la meua opinió, m'haureu de parlar molt clar. De quina gàbia em parles?

—De la gàbia on l'havien tancat! —va respondre l'home.

El petit xacal, conte popular hindú

C·9

- Estimada amiga: t'escric...
- Hi vam anar tots els de la colla: Ció...
- Em vaig espantar i vaig pensar: «Tin, això és que...»
- Aquell robot ho feia quasi tot: agranava...
- Tot ell tremolava de fred i tossia contínuament: estava...
- Quan hi ha molta xerrameca diem: «Això sembla...»
- Què t'estimes més: taronjada...
- Benvolgut Ramon: a veure si endevines...
- Sempre porta la maleta plena de coses: arrels estranyes...
- De sobte, va venir-li un pensament: si era tan bonica...
- Si aneu per allà, vos ho explicaran així: resulta que un dia...

C·10

L'asterisc inicial vol dir que les dues solucions són possibles.

- Un tractor passava a poc a poc. Els xiquets...
- Vés amb compte; si algú descobreix...
- ...mentre pujava cel amunt. Núria s'ho mirava...
- La màquina ho havia escrit a l'inrevés; ho vaig haver de deixar...*
- Fins llavors no s'havia preocupat; però ara sí que...
- La porta era d'una fusta fosca, lluent i massissa. El timbre tenia...
- Neus va començar a manipular els aparells. A fora, el sol...
- Els seus mèrits eren evidents; la seua col·laboració...*
- Tots els seients del local eren plens. En un racó...
- Quan tenia salut, era pobre; ara que és ric...

C·II

Abans de marxar, la Neus es posà de puntetes i va veure el flascó de verí que l'inventor havia guardat dins l'armari.

—Pare, la setmana passada em digueres que ja no inventaries mai més de la vida verins ni coses dolentes...

—Ehem, ehem! Aquest verí el vaig inventar fa..., fa almenys dues setmanes, filla.

—Segur, segur? —preguntà la filla bastant recelosa.

—Segur!

Xaveta esperà que la Neus marxés i, sense perdre punt, reüllà Totmès. Potser, si pogués agafar-lo i sacsejar-li la panxa, podria recuperar les fórmules.

—Mix-mix-mix —féu Xaveta amb tota la dolçor del món.

L'inventor Xaveta, d'Enric Lluch

APÒSTROF

D·1

Hi pot haver diverses maneres de pronunciar-ho segons l'àrea geogràfica o la intenció comunicativa. La pronunciació més comuna és:

<i>mitjora</i>	1	<i>passaun/passun</i>	1 2
<i>Jau veus</i>	2	<i>l'amoés</i>	2
<i>unaltra</i>	1	<i>noxistia</i>	1
<i>pocastona</i>	1	<i>camióigual</i>	2
<i>erun/eraun</i>	1 2	<i>niuenorme</i>	2
<i>jaés</i>	2	<i>unullada/unauçada</i>	1 2
<i>unangruna</i>	1	<i>se n'anà sa casa</i>	1
<i>diu qués</i>	1	<i>no hiera</i>	2
<i>not queda bé</i>	1	<i>nou sabrem</i>	2
<i>liaviem/liviem</i>	1 2	<i>els can vingut</i>	1
<i>deixavanar</i>	1		

D·2

LA GIRAFÀ
Tens el cap petit
perquè la distància
te l'ha empetitit.
Pere Quart

EL TIGRE
Les fuetades t'han ratllat la pell
o potser l'ombra de la reixa?
Pere Quart

ELS POLLETS
Pertot es fiquen
graten i piquen
d'aquí i d'allà,
quan els esmiquen
molles de pa...
Mª Antònia Salvà

EL PEIX
Nades, t'afones,
sures i vas;
tan te se'n dona
saps el que fas.
Enric Soler i Godes

LA ZEBRA
Pel desert corre la brama
que no et saps treure el pijama.
Pere Quart

D·3

Són *veritat* les afirmacions:
escrivim *perquè junt* quan responem
escrivim *per què separat* quan preguntem

D·4

–Teresa, no toques això!
–*Per què* no ho puc tocar?
–*Perquè* es trenca.
–*I per què* es trenca?
–*Perquè* és de vidre.
–*I per què* és de vidre?
–*Perquè* els gerros són de vidre.
–*I per què* són de vidre, els gerros?
–*Perquè* així fan més bonic.

El ventall, de M. Aurèlia Capmany; adaptació

D·5

un anell *de* plata
un paquet *d'*arròs
el carnet *de* soci
un anell *d'*or

el carnet *de* conduir
 un anell *de* brillants
 una pell *de* vaca
 el carnet *d'*identitat
 una pell *d'*ovella
 un paquet *de* sucre
 una pell *de* lleopard
 un paquet *de* fideus

D·6

<i>l'</i> abraçada	<i>l'</i> univers	<i>l'</i> adreça
<i>la</i> galleta	<i>l'</i> escola	<i>l'</i> urani
<i>l'</i> helicòpter	<i>l'</i> impermeable	<i>l'</i> esquirol
<i>la</i> bandera	<i>l'</i> acordió	<i>el</i> cérvol
<i>l'</i> accident	<i>el</i> greix	<i>l'</i> agulla
<i>l'</i> estufa	<i>l'</i> adhesiu	<i>l'</i> home
<i>l'</i> infinitiu	<i>l'</i> hotel	<i>la</i> moneda
<i>la</i> colònia	<i>la</i> fitxa	<i>l'</i> oroneta
<i>l'</i> oca	<i>l'</i> olla	<i>el</i> director
<i>l'</i> ullal	<i>la</i> beguda	<i>l'</i> italià

D·7

decent / de cent	més <i>de cent</i> mil pessetes una persona molt <i>decent</i> Pesa més <i>de cent</i> quilos.	dóna / dona	Això <i>dóna</i> molta seguretat Qui em <i>dóna</i> un xiclet? una cresta <i>d'ona</i> .
defecte / d'efecte	un <i>defecte</i> a la vista té un <i>defecte</i> Una bomba <i>d'efecte</i> retardat	de firmar / d'afirmar	He <i>de firmar</i> uns documents. Acaba <i>d'afirmar</i> que... Algú ha <i>de firmar</i> com a...
deforma / de forma	Si s'usa molt, es <i>deforma</i> . És <i>de forma</i> rodona. Parlava <i>de forma</i> natural.	de costar / d'acostar	T'has <i>d'acostar</i> més... M'havia <i>de costar</i> molts diners. ...que no t'hages <i>d'acostar</i> !
delimitar / de limitar	Ha <i>de limitar</i> ... Vull <i>delimitar</i> Qui va <i>delimitar</i> ...	de pujar / d'apujar	És fàcil <i>de pujar</i> ... Li costava <i>d'apujar</i> ... M'acaben <i>d'apujar</i> el sou.
d'atraure / de traure	Hem <i>de traure</i> les cadires Provarem <i>d'atraure</i> l'atenció He hagut <i>de traure</i> les rodes...	dau / d'au	He perdut un <i>dau</i> Mira, una ploma <i>d'au</i> . Em deixaràs el teu <i>dau</i> ?

D·8

la gent del poble
la tracció a les rodes
la tapa un arbre
la vinguda de la tardor
l'agent de policia
 els arbres morts de *l'avinguda*
l'etapa d'avui
l'atracció del sol

D·9

	1a síl·laba tònica	1a síl·laba àtona
Davant A, E, O	l'aigua l'eina l'obra	l'actriu l'olivera l'edat
Davant I, U	l'ungla l'illa	la imatge la utilitat

Són *veritat* les afirmacions:

- * tots els noms d'aquesta llista són femenins
- * tots els noms d'aquesta llista comencen per vocal
- * escrivim **la** quan el nom comença amb **i, u** àtones.

D·10

<i>la</i> instrucció	<i>l'</i> urpa
<i>l'</i> urna	<i>la</i> impremta
<i>la</i> unió	<i>l'</i> illa
<i>l'</i> ungla	<i>la</i> imatge
<i>la</i> unglada	<i>la</i> unitat
<i>la</i> utilitat	<i>la</i> il·lustració
<i>la</i> indústria	<i>l'</i> íntima
<i>l'</i> índia	<i>la</i> universitat

D·11

<i>la</i> infermera	<i>l'</i> ungla
<i>l'</i> inici	<i>la</i> urbanització
<i>la</i> historieta	<i>la</i> investigació
<i>l'</i> urbà	<i>l'</i> uniforme
<i>la</i> il·lusió	<i>la</i> injustícia
<i>la</i> incògnita	<i>la</i> institució
<i>l'</i> infant	<i>l'</i> illa
<i>l'</i> única	<i>la</i> iniciativa

D·12

pels racons
pel passadís
per l'obra
per la clínica
per la universitat

de l'amistat
de l'hivern
de la infantesa
de l'operació
del teatre

al soterrani
a l'habitació
a la fusteria
a la impremta
a l'hotel

D·13

de l'ovella
de l'alcalde
en la imatge
per a l'insomni
la utilitat
de l'empresa
de l'embut
la imaginació
de l'oroneta
de l'autobús
de la infantesa

D·14

oblides / oblides's	No t'oblides d'agafar... Compre amb targeta i <i>oblides's</i> de pagar! Vull que <i>oblides</i> ...	espavilat / espavila't	Au, <i>espavila't</i> i vés de pressa... És un pillet i un <i>espavilat</i> . ...l'han <i>espavilat</i> molt.
posen / pose'n	...que <i>posen</i> flors al balcó. Quan <i>posen</i> la primera teula... De totes aquestes caixes, <i>pose'n</i> tres allà.	recital / recita'l	...un <i>recital</i> de cançons. Doncs <i>recita'l</i> ! Quin <i>recital</i> més bonic!

D·15

Vol veure 'ns. Vol prendre 'm l'estoig. Imagine's això, senyor. Em costa entendre 't.	Poseu-me més sopa! Va rebre 'l l'alcalde. Que no pots ajupir-te? Examina 'l ara.

D·16

PRONOMS COMBINATS	COMB.1	COMB.2	COMB.3
te+el	t'el poses	<i>te'l</i> poses	—
se+el	s'el ha posat	se'l ha posat	<i>se l'ha</i> posat
te+el	posa't-el	posa-t'el	posa- <i>te'l</i>

Norma correcta: *l'apòstrof va tan a la dreta com es puga*.

Norma que cal eliminar: *l'apòstrof va tan a l'esquerra com es puga*.

D·17

Quants <i>te n</i> 'ha donat? Quan <i>te'l</i> vas acabar? I <i>se t</i> 'ha abraçat? <i>Se'n</i> van obrir dues.	No <i>me l</i> 'ha regalat. <i>Se m</i> 'ha tombat la bicicleta! <i>Se l</i> 'endurà a casa. <i>Me n</i> 'has tallat un tros?

D·18

CAP GUIÓ dos mil cent quatre cent nou nou mil cent noranta	UN GUIÓ vuit—cents set
DOS GUIONS cent vint—i—set cinc—cents quaranta—vuit	TRES GUIONS dos—cents vint—i—vuit cinc—cents vint—i—u quaranta—tres mil sis—cents trenta—dos vint—i—quatre mil set—cents

D·19

La Marta es moria de ganes de saber què passava.

–*T’ho promet.*

–*I m’ajudaràs a fer els deures fins que torne la mare? M’ho promets?*

–*Sí.*

–*No has de dir sí, has de dir t’ho promet.*

–*T’ho promet.*

–*I no cridaràs per més que t’espantes?*

–*No m’espantaré.*

–*Per si de cas, m’has de deixar que t’embene la boca amb un mocador. Si cridaves ara, el padrí s’enfadaria un munt.*

–*D’acord.*

La Witchie fa un encanteri, d’Estrella Ramon

ACCENTS

E·1

es <i>ca</i> ma	a <i>gen</i> da	pe <i>dra</i> da	ca <i>mi</i> na
es <i>cu</i> ma	a <i>ju</i> da	(pe <i>la</i> da)	ca <i>ser</i> na
es <i>gri</i> ma	a <i>ra</i> da		ca <i>de</i> na
es <i>pel</i> ma	(a <i>na</i> da)		ca <i>re</i> na
es <i>pu</i> ma	(a <i>la</i> da)		(ca <i>na</i> na)
es <i>que</i> ma			ca <i>ver</i> na
es <i>ti</i> ma			ca <i>ba</i> na
			ca <i>bi</i> na

E·2

CO LLA RET	PA LLAS SO	PI CA ROL
CO LLAR	PA LLA	PI CA
COLL	PA	PI
COR BA TA	LLU MI NÓS	MAR CA DOR
COR BA	LLU MÍ	MAR CA
COR	LLUM	MAR

E·3

formen DIFTONG	NO formen DIFTONG
<i>quart</i>	grua
<i>quan</i>	suar
<i>quant</i>	cua

El grup **UA** forma **diftong** quan va al darrere de *G* o de *Q*.

E·4

quant	quan	1	quant	guany	1
quadra	cua	2	igual	pua	2
guardava	manual	3	llenguado	mensua	3
malaguanyat	vestuari	4	enquadrar	actualment	4

E·5

Una vocal per síl·laba	Dues vocals en una síl·laba
forma, estanc gana, enlloc cera, cervell carpa, costum panxa	beneit, dijous aire, boira estiu, viure beure, caure cuina, buidar palau, museu

E·6

Formen diftong els grups *ai*, *ei*, *oi*, *ui*, *au*, *eu*, *iu*, *ou*

E·7

No tenen diftong els següents mots:

maleït	tiet	raïm	juliol
peüc	suar	ruïna	València
Lluís	lluent	llaüt	rabiüt

E·8

Pel desert corre la brama	8		
que no et saps treure el pijama.	8	Ai, quin fred que fa!	5
		Tinc les cames enrampades,	8
Salta, puça	4	tinc les mans encarcerades,	8
fes un bot	3	tinc el nas fet un glaç...	6
puja enlaire	4	Si això dura, no sé pas...	7
puja enlaire	4	Ai, quin fred que fa!	5
Salta, puça	4	Jo no el puc pas aguantar!	7
fes un bot	3		
puja enlaire	4		
dalt de tot!	3		

E·9

com vi	com pernil	com esmorzar	com formatge
març	gener	juliol	setembre
maig	febre		octubre
juny	abril		novembre
	agost		desembre
	dilluns	dimecres	
	dimarts	divendres	
	dijous	dissabte	
		diumenge	

E·10

patí	<i>pati</i>	Espai descobert.
camí	—	—
mitjà	<i>mitja</i>	La meitat d'una cosa.
indi	—	—
cordà	<i>corda</i>	Conjunt de fils gruixuts.
fondo	—	—
costà	<i>costa</i>	Zona de terra prop del mar.
roda	<i>rodà</i>	Forma del verb rodar.
pagà	<i>paga</i>	Salari, jornal, sou.
lavabo	—	—
punxa	<i>punxa</i>	Forma del verb punxar.
bota	<i>botà</i>	Forma del verb botar.

E·11

Aquest exercici pot variar segons la zona geogràfica. Si la teua resposta és diferent, parla'n amb el mestre o la mestra, perquè potser ho has fet bé igualment.

gos/gros	—	bou/ou	+	col/gol	+
foc/joc	+	bou/pou	—	sol/sol	+
foc/joc	+	colp/llop	—	flor/tro	+
foc/bloc	+	colp/polp	—	flor/plor	—
tronc/jonc	+	hort/mort	+	font/front	—
tronc/ronc	+	hort/port	+	font/pont	+
plom/nom	—	dos/tros	—	got/rot	—
plom/llom	+	dos/tos	+	got/pot	+

E-12

Aquest exercici pot variar moltíssim segons la zona geogràfica. Si la teua resposta és diferent, parla'n amb el mestre o la mestra, perquè potser ho has fet bé igualment.

Tenen una E com la de PEIX		Tenen una E com la del número SET
rei satisfet era Déu	he més content diners	recerca aquests feien cabaneta deia

E-13

A	E	I	O	U
farmàcia urbà	telèfon dèbil		memòria còpia	
	només església	ratolí clínica	torró venenós	cadascú bústia

Porten accent...

* només obert: *à*

* només tancat: *í, ú*

* obert i tancat: *è, é, ò, ó*

E-14

AGUTS	PLANS	ESDRÚIXOLS
sofà matalàs també puré autobús ratolí balcó arròs	bolígraf llépol núvol dipòsit estómac exèrcit càstig	fàbrica libèl·lula tómbola termòmetre música pel·lícula

E-15

Són *veritat* les afirmacions següents:

* Només alguns mots aguts s'accentuen.

* Els mots aguts acabats en vocal s'accentuen.

* Tots els mots aguts acabats en **vocal+s** s'accentuen.

* Els mots aguts acabats en **-an, -on, -un** no s'accentuen.

E-16

Acaben en vocal	Acaben en -S	Acaben en -N	Acaben en altres consonants
camí, jardí xampú, oportú capità, coixí sofà, lliçó seté/setí, sisé vuité, bastó	fracàs fastigós permís andalús japonés	comprén	
	pantalons dimarts	segon vindran modern	acudit animal consell

E·17

Acaben en vocal	Acaben en -n	Acaben en -s	Acaben en altres consonants
	clàxon plàtan	cèntims elàstics	ànec, nàixer fantàstic, príncep rígid, límit bolígraf, túnel càstig, hipopòtam
cotxe coloma tribu moto abella	examen jugaven que callen!	calaixos calces anuncis individus	

E·18

Les respostes que calia marcar eren: *No, cap*

Només alguns

Només alguns

Sí, tots

E·19

La síl·laba tònica és...	
clarament l'antepenúltima	sembla la penúltima
màquina, número clínica, pàgina làmina, pel·lícula	ràbia, església comèdia, ambulància guardia, sandàlia gàbia

E·20

Són planes	Són esdrúixoles
geografia, agranaries fotografia, migdia espia, melodia policia	història, gràcia ciència, victòria València, memòria notícia, còpia bústia

E·21

Si plou...: *condició*

...va dir que **sí** que vindria: *afirmació*

va fer que *sí*

Si treballéu més...

com *si* no n'hagueren vista cap

demà potser *sí*.

sí que era savi

Va preguntar *si* li volia vendre...

Sembla com *si* m'hagueren...

a ho crec que *sí*, que ha de...

E·22

verb **TENIR**

el polp **té**

té onze anys

té el cap a

té més força

beguda calenta

beu **te**

prenen **te**

lletra **T**

forma de **te**

tecla de la **te**

pronomen **ET**

te n'adones

te la poses

E·23

més / mes	Com <i>més</i> s'entrena, més de pressa...	són / son	Aquelles <i>són</i> de plàstic.
	Ja té un <i>mes</i> ...un de <i>més</i> gros.		Ja <i>són</i> les onze... Tinc una <i>son</i> que...
és / es	No <i>es</i> volia acabar la sopa.	sí / si	<i>Si</i> l'autobús va molt ple...
	Ella <i>és</i> més alta. No trobes que <i>és</i> important...		Veritat que <i>si</i> ? ...però Maria, <i>sí</i> .
bé / be	S'està tan <i>bé</i> , al llit...	té / te	...perquè <i>té</i> la grip.
	aquesta paraula amb <i>be</i> . ...perquè no m'ha quedat molt <i>bé</i> .		Demà <i>te</i> la portaré. Pere <i>té</i> més força que... ...ni el <i>te</i> ni el cafè.

E·24

reïna	fruita
veïna	Suïssa
cafeïna	Lluïsa
	cuina
	lluïta
	buida
	ruïna
	truita

E·25

A la gran *sala* del seu palau, un *poderós* senyor celebrava un gran *banquet* d'aniversari al qual havia convidat els seus parents i amics, i els cavallers *més* il·lustres i distingits de la ciutat.

L'*àpat*, *esplèndid* de veritat, era, a *més*, servit en uns *magnífics* coberts: els plats i els gots eren de plata i les culleres d'or. I un dels cavallers *convidats*, enlluernat per aquella *magnificència*, i qui sap si *perquè* potser la ballava una mica magra, no va poder resistir la *temptació* i, dissimuladament, va *agafar* una cullera i se la va amagar a la butxaca.

L'*amfitrió*, que tenia *més* vista que una *àguila*, ho va veure, *però* li va saber greu d'avergonyar *públicament* aquell pobre cavaller que havia *tingut* un moment de flaquesa, alhora que no es resignava a perdre una de les seues culleres d'or. Aleshores, sense *dir* res, i *també* dissimuladament, va agafar una altra cullera i se la va amagar.

Les dues culleres, conte popular

M, N, NY

F·1

NOSALTRES: 1 (cantàvem), 2 (quéiem), 4 (passejàvem), 6 (beviem), 7 (menjàvem), 8 (réiem), 11 (eixí-em), 13 (llegíem), 15 (caçàvem)

ELLS O ELLES: 3 (escrivien), 5 (corrien), 9 (aplaudien), 10 (conduïen), 12 (nadaven), 14 (badaven)

JO: 1 (encenc), 3 (aprenc), 4 (venc), 5 (comprendc), 8 (confonc), 9 (prenc), 13 (entenc), 15 (responc)

ELL O ELLA: 2 (suspén), 6 (estén), 7 (ofén), 10 (depén), 11 (sorprén), 12 (pretén), 14 (corresponc)

F·2

MB	NV	MV	NB
ambulatori ambiciós cogombre rebombori tambor	envelat canvi envoltar envestida invitar		

Davant **B** s'escriu *M*, i davant **V** s'escriu *N*.

F·3

bomba	intercanvi
canviar	tombarella
ambulància	enveja
embolicar	enviar
convidar	timbal
bombolla	invent
tombar	embut
inventar	bombeta

F·4

enfocar	enfilat
enfangar	enfarinar
enfortir	enfosquir
enfundar	

F·5

NN	NM	MN	MM
disconnectar ennegrir		alumnes columna	commemorar immigrant

F·6

	S	O	L	E	M	N	E												
				I	M	M	E	N	S										
			C	O	N	N	E	C	T	A	R								
				I	M	M	Ò	B	I	L									
C	O	N	D	E	M	N	A	R											
				E	N	N	U	E	G	A	R								
				I	M	M	A	C	U	L	A	D	A						
				I	N	N	O	C	E	N	T								
			G	I	M	N	À	S	T	I	C	A							
			H	I	M	N	E												
			C	O	M	M	O	U	R	E									

F·8

el volien traure *amb* cordes
Vivia *en* una cova
es va convertir *en* un peix
A mi *em* cau molt bé
els *hem* ajudat sempre
Quan *hem* eixit... *hem* vist...
Quan el vent bufava *amb* més força
arribava *en* aquell mateix moment
hem pensat que potser...
Va estirar la canya *amb* tanta traça que...
Ja li perdone el que *em* devia.
i *em* dic «Cosidora»
té alguna relació *amb* la nau?

F·9

La gent del país *conta* que...
...en *comptes* de fer tanta gresca.
...es van posar a *comptar* les monedes.
El *conte* que més li agradava...
Li agradava escriure *contes*
en *comptes* d'anar a comprar
Diu que ja sap *comptar* fins a mil.
...cantar, ballar, jugar i *contar* rondalles.

F·10

Tradicionalment, els pallassos s'agrupen *en* parelles o tercets. A les parelles, el joc és *sempre* molt *simple*: un de llest *el clown* que vol *enganyar* el *ximplet l'august*, però que acaba sempre *enganyat* per aquest. *En* els tercets, el joc és *sempre* entre un clown i dos augustos.

També hi ha pallassos que actuen sols: són els excèntrics, que acostumen a barallar-se *amb* els objectes que porten. El treball d'excèntric és més difícil que *amb* un *company*; no tens ningú a qui enredar, a qui prendre el pèl. La relació *amb* els objectes i *amb* el públic és molt *important*.

Charlie Rivel era un excèntric, els seus *companys* eren la cadira i la guitarra. Tortell Poltrona *també* és un excèntric que es baralla *amb* el micro, la jaqueta o les cadires.

Els pallassos són de nassos, d'Enric BENAVENT

R, RR

G·1

	S'ESCRIU R	S'ESCRIU RR
INICI	<i>raspall, rellotge</i> <i>rabiüt, raïm</i>	
DESPRÉS DE CONSONANT	<i>enrabià, a l'inrevés</i> <i>folre, enrotllar</i> <i>somrient, enrenou</i> <i>folrar, somriure</i>	
ENTRE VOCALS		<i>barreja, terreny</i> <i>botifarra, terra</i> <i>borratxo, espàrrec</i>

NORMES:

* Entre vocals s'escriu sempre *RR*

* A inici de paraula i després de consonant s'escriu *R*

G·2

En algunes àrees geogràfiques hi ha altres diferències, a més dels sons d'erra simple i erra múltiple.

<i>torró</i>	<i>turó</i>
<i>arada</i>	<i>errada</i>
<i>serra</i>	<i>cera</i>
<i>tarat</i>	<i>terrat</i>
<i>ferrer</i>	<i>faré</i>
<i>eriçar</i>	<i>arissar</i>

Per Nadal... menjar *torró*

Per llaurar... l'*arada*

Una *errada* és...

...*arissar* els cabells.

L'ofici de *ferrer*...

Demà *faré*...

A dalt de tot... el *terrat*

Des d'un *turó*...

Si agafes la *serra*...

L'horror i ... em van *eriçar*

...un jersei *tarat*...

Els ciris... *cera*.

G·3

móra – romà
entremig – regiment

rescat – cresta
tràquea – raqueta

rodatge – degotar
creació – reacció

G·4

El Cellut i la banda *arribaren* suats com un *remull* a cal Xaveta. *Repicaren* tant l'anella de la porta que *atabalaren* el cap de tot el veïnat. Després, *anaren* al *laboratori* i *feren* el mateix. Per això, veié la veïna amb quatre pams de bigot.

–Ei, ei! Ja està bé de *picar* les anelles, que ja tinc el cap aigüat! No us adoneu que no hi ha ningú, *borinots*?
L'inventor Xaveta i la filla se n'han anat a cal metge.

–Quin metge?

–Crec que han dit... Ah, sí! A cal doctor Oint.

El Cellut i la banda es *torcaren* la suor amb les mànegues de la camisa i *marxaren* com una fona en *direcció* a la clínica del metge.

En *arribar-hi*, *prengueren* alè i *començaren* a cridar a la porta tots *alhora*.

L'inventor Xaveta, d'Enric Lluç